

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 18620/2022
04.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., са боравиштем у ..., чији је пуномоћник Милош Шебековић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., са боравиштем у ..., чији је пуномоћник Јованка Зечевић Анђелковић, адвокат из ..., ради дуга по тужби и утврђења ништавости уговора по противтужби, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1531/22 од 13.07.2022. године, у седници одржаној 04.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1531/22 од 13.07.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Крагујевцу П 62/17 од 23.03.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и тужени обавезан да тужиоцу на име дуга исплати 45.500 евра са законском затезном каматом од 01.03.2009. године до 24.12.2012. године по стопи коју прописује Европска централна банка, а од 25.12.2012. године до исплате по стопи према одредбама Закона о затезној камати, све у динарској противвредности по средњем курсу по коме пословне банке откупљују ефективну страну валуту – евре на дан исплате у месту испуњења. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезе да му исплати преко досуђених 45.500 евра до тражених 50.000 евра. Ставом трећим изреке, одбијен је противтужбени захтев којим је тужени тражио да се утврди да су ништави и не производе правно дејство усмени уговор о зајму који је закључен између ББ и АА, изјава оверена 04.07.2011. године пред Основним судом у Крагујевцу под Ов.бр. .../... и признаница број .../... од 01.12.2008. године, потписане од стране туженог ББ (у пресуди очигледном грешком у писању наведено тужиоца противтуженог), што је тужилац дужан да призна и трпи (у пресуди очигледном грешком у писању наведено тужени противтужилац). Ставом четвртим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 486.713,50 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1531/22 од 13.07.2022. године, одбијена је жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом, трећем и четвртном изреке.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Сл. гласник РС“ бр. 72/11... 18/20), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је зет туженог, који је 01.12.2008. године позајмио туженом 50.000 евра са роком враћања од три месеца, о чему му је издао призаницу бр. .../..., која је потписана од стране тужиоца као исплатиоца и туженог као примаоца новца и у којој је констатовано да се наведени износ даје на име позајмице. Тужени је 05.07.2011. године оверио изјаву пред Основним судом у Крагујевцу под Ов. .../..., којом под пуном моралном, материјалном и кривичном одговорношћу изјављује да је од АА из ... (овде тужиоца), примио новац на зајам у вредности од 50.000 евра, да се обавезао да ће му новац у целости вратити у року од наредна три месеца, али да је исти инвестирао, тачније дао на располагање ВВ по јасно прецизираном усменом договору у вези компензације пословно-стамбеног простора и то у тачно предвиђеном року завршетка градње пословно-стамбеног блока (намена новца одређена је за припремање пословно-техничке документације и остале радње везане за градњу стамбено-пословног блока-простора на кп.бр. ... КО ...). У изјави коју је тужени својеручно потписао наведено је и да је исту дао без ичије претње, принуде или присиле, својом слободном и озбиљном вољом, па је као такву својеручно и добровољно потписао. Тужени је током поступка навео да га нико није принудио на потписивање наведене изјаве нити признанице али да приликом потписивања није читао шта пише у изјави, није оспорио да је узео на зајам 30.000 евра, да је уложио својих 20.000 евра, с тим што новац није узет на зајам већ ради заједничког учешћа тужиоца и туженог у инвестирању у стамбено-пословни простор са ВВ. Тужилац (чији је исказ суд прихватио) је изјавио да је туженом позајмио 2008. године износ од 50.000 евра, да су накнадно поред признанице сачинили и оверену изјаву, да је тужени покушавао да му врати преко ВВ новац тако што му је дао возило марке „...“ (процењено на око 18.000 евра), које је тужилац пристао да узме на име враћања дела дуга, али да је прави власник возила пријавио СУП-у да потражује возило за којим је расписана потрага, због чега тужилац није могао возило да преведе на себе и исто је вратио власнику.

Утврђено је да је између тужиоца као повериоца и ВВВ, као дужника закључен Уговор о измирењу дуга преносом права својине на непокретности, који је оверен пред Првим основним судом у Београду под Ов .../.. од 29.06.2011. године. Наведеним уговором у члану 1. уговорне стране су сагласно констатовале да поверилац има доспело потраживање према дужнику од 50.000 евра по основу новчаног давања које је дужнику учинио повериочев шурак - ББ - овде тужени, те

да ће се након извршења овог уговора то потраживање престати и дуг се угасити. Чланом 2. је констатовано да ће дужник постати власник четири стамбене јединице које ће се изградити на кп.бр. ... у КО ... (ближе одређене у овом члану уговора), док се чланом 3. уговора дужник обавезао да ће на повериоца пренети право својине на стану површине 50 м² и стану површине 40 м² (плус припадајуће гараже и подруми) из члана 2. овог уговора, на кп.бр. ... КО ... у року од три месеца од дана закључења уговора. Чланом 7. је уговорено да уколико дужник не испуни своју обавезу из овог уговора према повериоцу у року, овај уговор се има сматрати исправом којом се може покренути одговарајући судски поступак. Наведени уговор није реализован јер уговарач ВВ није постао власник предметних станова, односно исте није пренео у својину тужиоцу као повериоцу, нити је тужилац против ВВ покренуо поступак на основу одредбе члана 7. наведеног уговора. Тужени је вратио тужиоцу износ од 4.500 евра.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, применом одредби члана 562. Закона о облигационим односима (ЗОО) и туженог обавезали да тужиоцу врати преостали износ позајмљеног новца од 45.500 евра са припадајућом законском затезном каматом, оценивши да закључени усмени уговор о зајму, као и признаница и изјава о дугу нису фиктивни правни послови, због чега је одбијен противтужбени захтев туженог, у смислу одредбе члана 103. у вези члана 66. ЗОО.

По оцени Врховног касационог суда, неосновани су ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 557. ЗОО, прописано је да се уговором о зајму, зајмодавац обавезује да преда у својину зајмопримцу одређену количину новца или других заменљивих ствари, а зајмопримац се обавезује да му врати после извесног времена исту количину новца, односно исту количину ствари исте врсте и истог квалитета, док је одредбом члана 562. став 1. истог закона, прописано да је зајмодавац дужан вратити у уговореном року исту количину ствари, исте врсте и квалитета, а у ставу 2. да уколико уговорачи нису одредили рок за враћање зајма, нити се он може одредити из околности зајма, зајмопримац је дужан вратити зајам по истеку примереног рока који не може бити краћи од два месеца рачунајући од зајмодавчевог тражења да му се зајам врати.

Сагласно наведеном, да би уговор о зајму настао потребно је да се странке сагласе о његовим битним елементима, а то се пре свега односи на сам предмет зајма и време његовог трајања. У конкретном случају утврђено је да је тужилац 01.12.2008. године позајмио туженом износ од 50.000 евра са роком враћања од три месеца о чему му је издао признаницу бр. .../..., која је потписана од стране тужиоца као исплатиоца и туженог као примаоца новца и у којој је констатовано да се наведени износ даје на име позајмице. Између тужиоца као повериоца и ВВ, као дужника закључен је Уговор о измирењу дуга преносом права својине на непокретности, који је оверен пред Првим основним судом у Београду под Ов.бр. .../... од 29.06.2011. године, којим су уговорне стране сагласно констатовале да поверилац има доспело потраживање према дужнику од 50.000 евра по основу новчаног давања које је дужнику учинио овде тужени, да ће се након извршења овог уговора то потраживање престати и дуг се угасити, да је тужени 05.07.2011. године оверио и изјаву пред Основним судом у Крагујевцу под Ов.бр. .../... којом

изјављује да је од тужиоца примио новац на зајам у вредности од 50.000 евра, и обавезао се да ће новац вратити у наредна три месеца, као и да тужени није вратио тужиоцу наведени позајмљени износ.

Имајући у виду наведено, по оцени Врховног касационог суда, правилан је закључак нижестепених судова да су одредбе сачињене признанице у време закључења усменог уговора о зајму од 01.12.2008. године, као и оверене изјаве о дугу од 05.07.2011. године, која је настала након закључења уговора о приступању дугу овереног 29.06.2011. године, јасне и недвосмислене, да се у истима прецизно наводи да тужени узима на зајам износ од 50.000 евра од тужиоца како би преузети новац тужени инвестирао у посао са ВВ, да је наведена изјава оверена и у истој наведено да је исту дао без ичије претње, принуде или присиле, својом слободном вољом, па је као такву својеручно и добровољно потписао, те да је тужени и током поступка навео да га нико није принудио на потписивање наведене изјаве нити признанице, због чега и по становишту Врховног касационог суда није било мана воље на страни туженог приликом потписивања истих. Стога су нижестепени судови правилном применом материјалног права обавезали туженог као зајмопримца, да тужиоцу као зајмодавцу исплати 45.500 евра у динарској противвредности, а одбили противтужбени захтев да се утврди да су ништави и не производе правно дејство усмени уговор о зајму који је закључен између ББ и АА, изјава оверена пред Основним судом у Крагујевцу под Ов.бр. .../... и признаница од 01.12.2008. године, потписане од стране туженог и тужиоца.

Неосновани су ревизијски наводи туженог којима се указује да првостепени суд није правилно оценио уговор о измирењу дуга преносом права својине на непокретности који је закључен између ВВ и овде тужиоца, и да се у конкретном случају ради о уговору о приступању дугу, због чега је престала обавеза туженог на враћање дуга у износу од 50.000 евра. Наиме, тачно је да се у конкретном случају ради о уговору о приступању дугу у смислу члана 451. ЗОО којим је прописано да уговором између повериоца и трећег, којим се овај обавезује повериоцу да ће испунити његово потраживање од дужника, трећи ступа у обавезу поред дужника. Међутим наведена одредба јасно указује да приступилац као треће лице ступио у обавезу поред туженог као дужника. То значи да таквим уговором није дошло до промене дужника, него је уз дужника у правни однос према повериоцу ступила и трећа особа (ВВ) која се обавезује повериоцу да ће испунити његово потраживање од дужника. Дакле ВВ, као лице које је приступило дугу није уговорна странка по основу уговора о зајму, нити је лице на које се правно рефлектују последице предметног усменог уговора о зајму, на основу ког је издата признаница од 01.12.2008. године и изјава од 05.07.2011. године, па је по оцени Врховног касационог суда правилно становиште нижестепених судова да приступилац одговара самостално за испуњење целог дуга, те да се првобитни дужник, у конкретном случају тужени, не ослобађа обавезе према повериоцу него наставља да дугује и поред трећег лица. При томе су дужник и приступилац дужници истог реда, па када дуг доспе поверилац може његово испуњење да захтева било од првобитног дужника, било од приступиоца. У овом случају тужилац је захтевао испуњење обавезе од туженог као главног дужника, а из чињеничног утврђења произилази да уговор о приступању дугу није ни реализован.

Неосновани су наводи ревизије да се у конкретном случају ради о фиктивном уговору, с обзиром да тужени применом правила о терету доказивања није доказао да се ради о заједничком улагању у посао, а не о уговору о зајму као симулованом правном послу, па су правилно нижестепени судови утврдили да нема места утврђењу апсолутне ништавости изјаве и признанице у смислу члана 103. ЗОО, јер се не ради о привидном уговору у смислу члана 66. ЗОО, будући да из чињеничног утврђења произилази да се радило о позајмици.

На основу изнетог, применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа-судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић